

Himnično praznovanje Primorske

V Kobaridu, na Cerju in Lokvah je donelo »Vstajenje Primorske«.

Vseslovensko zborovanje za mir ob še vedno nedokončanem spomeniku braniteljem slovenske zemlje naj bi postalo tradicionalno.

Na ljudskem zborovanju ob 65-letnici prve primorske vlade na Lokvah je Janez Stanovnik poudaril, da mejnega spora s Hrvaško ni, odprto je samo vprašanje dostopa do odprtega morja, kjer pa Slovenija ne sme privoliti v arbitražo.

Judita Valič

Primorska je bila te dni v središču pozornosti. Praznovala je svoj (državni) praznik – Kobarid, zborovala je za mir – Cerje in se spomnila 65-letnice prve primorske vlade – Lokve, vlade, ki jo je vodil legendarni pisatelj France Bevk.

Začnimo s Kobaridom, kjer je državno slovesnost zaznamoval stavek Tu še vedno govorimo slovensko! Gre za zapis na deščici, ki jo je Bovčan Kravanja v letih najhujšega tepanja fašističnega škornja nad Primorci skrnil in temelje svoje hiše. Prav boj za slovenski, za materni jezik je bil eno od vodil boja proti mračnjaštvu, ki je Primorsko zajelo že takoj po prvi svetovni vojni. Primorci so se pravzaprav najdlje borili za svojo domovino – od tigrovskih trojk do partizanstva. Prav v Kobaridu bi se lahko obrnil tok svetovne zgodovine. Mladi tigrovci so namreč pripravljali atentat na diktatorja Mussolinija – 18. septembra 1938 je duče prišel na odprtje kostnice padlih italijanskih vojakov iz prve vojne na hrib nad Kobaridom. Atentat ni bil uspešen ...

Po drugi vojni so Primorcem meje začrtali diplomati za zeleno mizo. Več kot 300.000 rojakov je ostalo za mejnimi kamni na desni strani Soče, Nadiže, Vipave ... In prav slovesnost v Kobaridu je združila vse Slovence – tudi tiste v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Tudi rojake, ki jim v 21. stoletju (kljub globalnemu zaščitnemu zakonu) še vedno kratijo pravico do materne jezika. Tu še vedno govorimo slovensko! je bil zato naj-

večkrat slišani stavek ob prazniku, ki ga Primorci v Sloveniji praznujemo od leta 2005.

Prva primorska vlada

Odkar je država Primorcem priznala praznik, s katerim se spominjamo priključitve Primorske k matični domovini, skoraj ne mine leto, da se pred osrednjo državno slovesnostjo ne bi vneli spori. Tudi letos bi se skoraj zapletlo, saj so se za državno slovesnost potegovali tako v Posočju (Kobarid) kot v Novi Gorici (Lokve). Izteklo se je s kompromisom: Posočje je dobilo državno slovesnost, Lokve pa ljudsko zborovanje ob 65-letnici prve primorske vlade.

Na Lokvah/Lazni so 15. septembra 1944 ustanovili Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko primorje in Trst, ki ga je vodil France Bevk. Zgodovinar Branko Marušič: »Takrat je 137 predstavnikov krajevnih in okrajnih narodnoosvobodilnih odborov ustanovilo Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor za Slovensko primorje, za prvega predsednika pa imenovalo legendarnega partizana in pisatelja Franceta Bevka. Prva naloga odbora je bila združitev Slovenskega primorja s preostalo Slovenijo in Jugoslavijo, k imenu odbora pa so kmalu dodali tudi besedo Trst. V odboru so bili poleg predstavnikov vojske in političnih organov partizanskega boja tudi predstavniki italijanske manjšine in primorski duhovniki. To je bila pravzaprav prva primorska vlada!«

»Toda po 65 letih se Slovenija še vedno bori za dostop do odprtega

morja,« je dvatisočglavo množico na Lokvah nagovoril Janez Stanovnik, predsednik slovenske borčevske organizacije, in poudaril, »dostop do odprtega morja je naša pravica! In te ne bomo dopustili nikakršni mednarodni arbitraži. Saj nismo nori!«

Vseslovensko zborovanje za mir

Primorska praznovanja zgodovinskih dogodkov je zaokrožilo vseslovensko zborovanje za mir, ki so ga domoljubne in veteranske organizacije skupaj z več sto mladimi pripravile na Cerju. S tem so počastili mednarodni dan miru, ki ga je Generalna skupščina Združenih narodov določila za 21. september. Predsednik države Danilo Türk je ob sporočilu »Nikoli več vojne!« poudaril še: »Slovenija ima pri zagotavljanju svetovnega miru pomembno

vlogo v različnih mirovniških operacijah. Toda nobena mirovna operacija ne more ostati nedokončan proces. Imeti mora prečiščeno in načrtovano konec ter jasno izhodno strategijo. Sodelujoče oborožene sile ne smejo postati stalna značilnost varnosti in političnega okolja, v katerem so bile nameščene zaradi obrambe miru. Slovenija že prihaja do točke, ko bo morala o tovrstnih vprašanjih – vprašanjih, kako končati mirovno operacijo – temeljito razmisliti!«

Predsednik se je zavzel tudi za čimprejšnje dokončanje 22-metrskega obrambnega stolpa, kamnitega kolosa na Cerju – spomenika vsem braniteljem slovenskega zahodnega roba. Gradijo ga že vse od leta 2002. Država je letos vendar zagotovila 300.000 evrov, prihodnje leto naj bi iz državnega proračuna dobili prav toliko in septembra 2010 naj bi končno zasijal s kraškega roba.

izobražujemo inženirje
za najbolj iskane poklice na svetu

univerzitetni študijski programi • strojništvo • mehatronika
gospodarsko inženirstvo • oblikovanje in tekstilni materiali
visokošolska strokovna študijska programa • strojništvo
tehnologije tekstilnega oblikovanja

univerza v mariboru
fakulteta za strojništvo

www.fs.uni-mb.si
fs.info@uni-mb.si

oblikuj ustvari vpiši

USTVARI SI PRIHODNOST – POSTANI INŽENIR